Наукові перспективи
Видавнича група



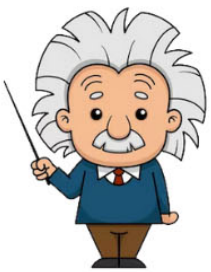




MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

v rámci publikační skupiny
Scientific Publishing Group

Svazek LXXV mezinárodní kolektivní monografie



Česká republika
2026

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (Česká republika)
Středoevropský vzdělávací institut (Bratislava, Slovensko)
Národní institut pro ekonomický výzkum (Batumi, Gruzie)
Al-Farabi Kazakh National University (Kazachstán)
Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)
Institut vzdělávání Ázerbájdžánské republiky (Baku, Ázerbájdžán)
Regionální akademie managementu (Kazachstán)
Veřejná vědecká organizace „Celokrajinské shromáždění lékařů ve veřejné správě“ (Kyjev, Ukrajina)
Univerzita nových technologií (Kyjev, Ukrajina)
Mezinárodní poradenská společnost "Sidcon" (Kyjev, Ukrajina)
Evropské lyceum "Vědecké perspektivy" (Kyjev, Ukrajina)

v rámci publikační skupiny Publishing Group „ Vědecká perspektiva “

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LXXV mezinárodní kolektivní monografie

Česká republika
2026

International Economic Institute s.r.o. (Czech Republic)
Central European Education Institute (Bratislava, Slovakia)
National Institute for Economic Research (Batumi, Georgia)
Al-Farabi Kazakh National University (Kazakhstan)
Institute of Philosophy and Sociology of Azerbaijan National Academy of Sciences (Baku, Azerbaijan)
Institute of Education of the Republic of Azerbaijan (Baku, Azerbaijan)
Regional Academy of Management (Kazakhstan)
Public Scientific Organization "Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration" (Kyiv, Ukraine)
University of New Technologies (Kyiv, Ukraine)
International Consulting company "Sidcon" (Kyiv, Ukraine)
European Lyceum "Scientific Perspectives" (Kyiv, Ukraine)

within the Publishing Group "Scientific Perspectives"

MODERN ASPECTS OF SCIENCE

75-th volume of the international collective monograph

Czech Republic
2026

ISBN 978-617-9004-06-3
https://doi.org/10.52058/75-2026
UDC 001.32: 1/3] (477) (02)
C91

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.
se sídlem V Lázních 688, Jesenice 252 42
IČO 03562671 Česká republika
Zveřejněno rozhodnutím akademické rady

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (Zápis č. 243/2026 ze dne 09. listopad 2026)

Monografie jsou indexovány v mezinárodním vyhledávači Google Scholar

Partnerskými akademickými mezinárodními vydavateli monografie jsou: TOJELT, Paradigm Journal a Shanlax International Journal of Education

Recenzenti:

Karel Nedbálek - doktor práv, profesor v oboru právo (**Česká republika**)
Markéta Pavlova - ředitel, Mezinárodní Ekonomický Institut (**České republika**)
Iryna Žukovová -kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (**Ukrajina**)
Savvas Mavridis - profesor na Mezinárodní řecké univerzitě v oddělení marketingu a cestovního ruchu, Veřejná instituce (**Greece**)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (**Ukrajina**)
Humeir Huseyn Akhmedov - doktor pedagogických věd, profesor **(Ázerbájdžán)**
Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (**Česká republika**)
Vladimír Bačišin - docent ekonomie (**Slovensko**)
Ahmet Selcuk Akdemir - doktor věd, profesor, Malatya Turgut Ozal University (**Turecko**)
Peter Ošváth - docent práva (**Slovensko**)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (**Ukrajina**)
Dina Dashevska - geolog, geochemik Praha, Česká republika (**Izrael**)
R. Ahmad Zaki El Islami - docent, PhD, profesor katedry vědy a vzdělávání, fakulty pedagogiky a vzdělávání, univerzity Sultan Ageng Tirtayasa **(Indonésie)**
Dr. Mutmaina - přednášející, univerzita Al Asyariah Mandar Sulawesi Barat, Indonésie, mimořádný profesor, katedra vzdělávání, univerzita GlobalNxt, Malajsie **(Malajsie)**
Said M. Ismail - PhD, profesor, profesor katedry angličtiny, fakulta přírodních a humanitních věd, univerzita prince Sattama bin Abdulazize, Al-Charj **(Saúdská Arábie)**
Galandarov, Vagif Kalender - MD, PhD, profesor, profesor katedry chirurgických nemocí, ázerbájdžánská lékařská univerzita **(Ázerbájdžán)**
Dr. Jane Gakenya Njoroge - profesor, Kenyatta University, **(Keňa)**
Diana Ibarra Santacruz - profesorka, University of Nariño, **(Kolumbie)**
Helda Alicia Hidalgo Davila - profesor, University of Nariño, **(Kolumbie)**
Myujkan Mammadzada - doktor filozofie v oboru pedagogika, Vojenský výzkumný ústav Univerzity národní obrany, Baku **(Ázerbájdžán)**
Zeynalova Nigar Eldar Kizy - doktorka pedagogických věd, docentka, ředitelka Centra pro inkluzivní vzdělávání, Ázerbájdžánská univerzita jazyků **(Ázerbájdžán)**
Nani Gvarišvili - doktorka biologických věd, docentka, Státní univerzita Šoty Rustaveliho v Batumi, Batumi **(Gruzie)**

Tým autorů

C91 Moderní aspekty vědy: LXXV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2026. str. 788

Svazek LXXV mezinárodní kolektivní monografie obsahuje publikace o: utváření a rozvoji teorie a historie veřejné správy; formování regionální správy a místní samosprávy; provádění ústavního a mezinárodního práva; finance, bankovnictví a pojišťovnictví; duševní rozvoj osobnosti; rysy lexikálních výrazových prostředků imperativní sémantiky atd.

Materiály jsou předkládány v autorském vydání. Autoři odpovídají za obsah a pravopis materiálů.

© Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2026
© Publishing Group „ Vědecká perspektiva “, 2026
© autoři článků, 2026

OBSAH

PŘEDMLUVA

ODDÍL 1.
EKONOMIKA A ŘÍZENÍ PODNIKU

*§1.1 PROJECT TEAM MANAGEMENT (***Ilnytskyi V.S.**, Lviv Polytechnic National University) 12

§1.2 TYPES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT AND ITS IMPACT ON INDICATORS OF THE FINANCIAL CONDITION OF ENTERPRISES **(Yemelyanov O.Yu.**, Lviv Polytechnic National University) 24

ODDÍL 2. PRÁVNÍ VĚDY

§2.1 PROFESSIONAL ETHICS FOR ATTORNEYS IN THE CONTEXT OF THE DIGITALIZATION OF LEGAL SERVICES **(Oliinyk Ya.S.**, Lviv Polytechnic National University) 35

§2.2 MEDIATION AND RECONCILIATION OF THE PARTIES IN ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS IN UKRAINE: ADVANTAGES, DISADVANTAGES AND ISSUES OF DEMARCATION **(Slyvka M.M.,** Lviv Polytechnic National University) 49

*§2.3 КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ УМИСНОМУ ЗНИЩЕННЮ ТА ПОШКОДЖЕННЮ МАЙНА ШЛЯХОМ ПІДПАЛУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ТА ДИВЕРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (***Березняк В.С.**Дніпровський державний університет внутрішніх справ, **Марієнко А.О.** Дніпровський державний університет внутрішніх справ, **Людвік В.Д.** Дніпровський державний університет внутрішніх справ) 59

§2.4 СОЦІАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ЯК ЮРИДИЧНИЙ ФАКТ І ПРАВОВИЙ ТРИГЕР **(Коваленко Р.І.,** Київський національний університет імені Тараса Шевченка) 81

*§2.5 ЮРИДИЧНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ (***Павлусенко О.В.,** Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут) 107



*§2.6 ВІЙСЬКОВИЙ ОМБУДСМАН У СИСТЕМІ ДЕМОКРАТИЧНОГО ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ (***Скочиляс-Павлів О.В.** (Національний університет «Львівська політехніка») 120

*§2.7 НОРМАТИВНЕ ОГРУНТУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАСЛІДКІВ ОПЕРАЦІЙ,НЕ ПОВЯЗАНИХ З ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ:ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА (***Хомутенко В.П.**, Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, **Солопова А.В.,** Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, **Мотигін Д.В.**, Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України) 132

ODDÍL 3. ŘÍZENÍ

*§3.1 SUSTAINABLE DEVELOPMENT MODELS (ESG) IN STRATEGIES FOR ATTRACTING INTERNATIONAL FINANCIAL ASSISTANCE FOR POST-WAR RECONSTRUCTION (***Bokhonko I.**, Lviv Polytechnic National University) 143

§3.2 BUSINESS RELATIONS WITH FOREIGN PARTNERS IN THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT (**Mishchenko I.A.** National University of Life and Environmental Science of Ukraine, **Dashchenko A.V.** National University of Life and Environmental Science of Ukraine) 154

ODDÍL 4. PEDAGOGIKA, VZDĚLÁVÁNÍ, FILOZOFIE A FILOLOGIE

*§4.1 TEMPORAL SCALES OF THE TIME PARAMETERS OF ACTIVITY IN THE COGNITIVE MECHANISMS OF THE PERSONALITY (***Emelyanova T.V.**, Kharkiv National Automobile and Highway University, **Yarkho T.O.**, Kharkiv National Automobile and Highway University, **Legeyda A.V.**, School of Modern Languages, **Legeyda D.V.,** Newcastle University, Hub for Biotechnology in the Built Environment; Newcastle University, School of Architecture, Planning and Landscape; School of Architecture, Planning and Landscape) 171

§4.2 SEMANTIC AND COMMUNICATIVE FEATURES OF MEDIA DISCOURSE TEXTS **(Kolomiiets O.M.**, Communal Higher Educational Institution "Vinnytsia Humanities and Pedagogical College" **Holovska I.V.,** Communal Higher Educational Institution "Vinnytsia Humanities and Pedagogical College") 185

§4.3 HUMAN AND MACHINE TRANSLATION OF LITERARY TEXT: PROBLEMS OF EQUIVALENCE AND REPRODUCTION OF AUTHORIAL STYLE **(Shenderuk O.B.,** Chernihiv Polytechnic National University, **Perminova V.A.,** Chernihiv Polytechnic National University, **Lytvyn S.V.,** Chernihiv Polytechnic National University) 194

§4.4 TERMINOLOGY OF ADVETISING INDUSTRY: FUNCTIONING AND TRANSLATION FEATURES **(Tarasova O.,** Khmelnytskyi National University, **Roskvas I.,** Khmelnytskyi National University, **Dmytroshkin D.**, Khmelnytskyi National University) 210

*§4.5 ADVANTAGES AND CHALLENGES OF USING INTERNET RESOURCES IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING: THEORETICAL AND EMPIRICAL PERSPECTIVES (***Tonkonoh I.V.**, State University of Trade and Economics, **Korsun S.V.**, State University of Trade and Economics) 268

*§4.6 PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS IN THE NATURAL SCIENCES EDUCATIONAL FIELD IN THE CONTEXT OF SPECIALISED UPPER SECONDARY SCHOOL REFORM (***Truskavetska I.Ya.**, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav) 281

*§4.7 ЕТИЧНІ ВИМІРИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (***Лебідь О.В.**, Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж») 298

§4.8 ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОГО ЧИТАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ЩОДЕННИХ ЧИТАЦЬКИХ ПРАКТИК **(Нежива Л.Л.**, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, **Кравчук А.С.**, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка) 311

§4.9 ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ **(Чебан С.А.**, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, **Агіляр Туклер В.В.**, Український державний університету імені Михайла Драгоманова) 322



§4.8 ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОГО ЧИТАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ЩОДЕННИХ ЧИТАЦЬКИХ ПРАКТИК

(Нежива Л.Л., Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, **Кравчук А.С.**, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка)

Вступ. В умовах реалізації концептуальних засад Нової української школи особливого значення набуває формування учня як активного й самостійного читача, здатного виявляти інтерес до книжки, самостійно обирати тексти відповідно до власних інтересів, організовувати процес читання, осмислювати прочитане та ділитися читацькими враженнями [1; 2]. Водночас сучасна практика початкової школи засвідчує необхідність посилення уваги до системності й різноманітності читацької діяльності молодших школярів. Обмеження читання виконанням навчальних завдань, переважання репродуктивної роботи з текстом, недостатній простір для читацького вибору та обговорення книжок можуть знижувати мотивацію учнів до самостійного читання. У зв'язку з цим актуалізується пошук таких форм і способів організації освітнього процесу, які перетворюють читання на цілеспрямовану, особистісно значущу та соціально підтримувану діяльність.

Перспективним у цьому контексті є використання щоденних читацьких практик – систематично організованих видів діяльності, що передбачають самостійне читання за вибором учня, читання вголос, парне й спільне читання, неформальне обговорення книжок, читацькі рекомендації, рефлексію щодо прочитаного та взаємодію в читацькій спільноті. Їх поєднання створює умови для поступового переходу від виконання учнем окремих навчальних дій до усвідомленої організації власної читацької діяльності.

Особливої значущості ця проблема набуває в початковій школі, оскільки саме на цьому етапі закладаються основи читацької самостійності,

формується ставлення дитини до книжки й читання, розвиваються стійкі читацькі інтереси та потреба в читанні. Питання організації читацької діяльності учнів початкових класів розглядали Н. Богданець-Білоскаленко, О. Вашуленко, В. Мартиненко, В. Науменко, Л. Нежива, О. Савченко, С. Паламар та ін. Автори розглядали зміст і структуру читацької компетентності [3], дидактичні й методичні засади роботи з художніми та інформаційними текстами, можливості читанок, художніх книжок у розвитку читацьких умінь, мотивації та читацького досвіду учнів, організацію самостійної читацької діяльності учнів початкових класів [4; 5; 6]. Особливого значення набуває урізноманітнення видів роботи з текстом і створення умов для активної позиції дитини у процесі читання [5].

Виклад основного матеріалу. Проблема читацької самостійності пов'язана також із формуванням уміння учня здійснювати вибір, працювати з текстом без постійної допомоги дорослого, визначати власну мету читання, контролювати розуміння прочитаного та оцінювати читацький результат. У цьому аспекті перспективним є використання таких організаційних форм і методичних прийомів, які поступово передають дитині відповідальність за власну читацьку діяльність. Сучасні зарубіжні розробки засвідчують поширення практик, спрямованих на самостійний вибір книжки, читання для себе, читання з другом, слухання художніх творів, обговорення прочитаного та читацьку рефлексію. Зокрема, технологія «Щоденні 5» (The Daily 5), розроблена Г. Буше та Дж. Мозер, зорієнтована на розвиток читацької самостійності молодших школярів. Автори визначають її як структуру організації мовно-літературного блоку, центральною особливістю якої є систематичне навчання учнів самостійності. Технологія передбачає п'ять видів діяльності: читання для себе (Read to Self), читання з кимось (Read to Someone), слухання читання (Listen to Reading), роботу над письмом (Work



on Writing) та роботу зі словами (Word Work) [7]. Систематичне виконання цих видів діяльності створює умови для збільшення часу, відведеного на читацьку практику учнів, і водночас забезпечує вчителеві можливість здійснювати індивідуальну та групову роботу з учнями відповідно до їхніх освітніх потреб.

В освітньому середовищі також набула популярності читацька практика Book Talk – неформальна розмова про книжки та читання, яка передбачає обмін читацькими враженнями, думками, запитаннями, рекомендаціями та особистими читацькими відкриттями. О. Хомич, досліджуючи технологію «Book Talk» у роботі вчителя початкової школи Канади й України, пов'язує її використання з розвитком читацьких умінь і навичок та підвищенням мотивації молодших школярів до читання [8]. Сучасні зарубіжні дослідження істотно розширюють традиційне розуміння Book Talk. Автори зосереджують увагу на неформальній, ініційованій дітьми розмові про тексти, що виникає під час самостійного читання, читання вголос, у бібліотеці чи інших соціально підтримувальних просторах. На відміну від формального обговорення, зорієнтованого на перевірку розуміння або досягнення конкретного навчального результату, така взаємодія дає дитині можливість самостійно обирати тему розмови, висловлювати власну реакцію на текст, пов'язувати прочитане з особистим досвідом, рекомендувати книжки та взаємодіяти з іншими читачами. Дослідники пов'язують Book Talk із розвитком читацької суб'єктності, автономії, упевненості у власних читацьких можливостях і позитивної ідентичності читача [9]. Важливим є й соціальний потенціал цієї практики. За результатами досліджень, спільне обговорення книжок і їх рекомендація сприяють формуванню читацької спільноти, підтримують мотивацію до читання та створюють умови для взаємного впливу дітей як читачів. Дослідники наголошують, що можливість

ділитися книжками, рекомендувати їх одне одному й обговорювати прочитане з учителем сприяє створенню в школі спільноти читачів [10].

Подібні практики доцільно розглядати не лише як окремі технології, а і як складники цілісного читацького середовища, зорієнтованого на формування самостійного читача. Це є одним із завдань початкової освіти, адже результативність читацької діяльності визначається не лише рівнем сформованості техніки читання та розумінням тексту, а й здатністю дитини самостійно взаємодіяти з книжкою, усвідомлювати власні читацькі потреби, здійснювати обґрунтований вибір і використовувати читання як засіб пізнання та особистісного розвитку. У цьому контексті особливого значення набуває читацька самостійність, яка відображає поступовий перехід від виконання читацьких дій за керівництвом учителя до свідомої організації та регулювання власної читацької діяльності.

Читацька самостійність є складнішим особистісно-діяльнісним утворенням, ніж навичка читання. Вона відображає здатність учня самостійно організовувати, здійснювати й регулювати читацьку діяльність відповідно до власних пізнавальних інтересів і читацьких потреб. Її формування передбачає розвиток кількох взаємопов’язаних аспектів. Мотиваційно-вибірковий аспект охоплює сформованість інтересу до читання, усвідомлення його значущості та здатність самостійно обирати книжки відповідно до власних уподобань і читацьких потреб. Цілепокладальний аспект передбачає вміння визначати мету читання, усвідомлювати його спрямованість і очікувані результати. Операційно-діяльнісний аспект виявляється у здатності самостійно працювати з текстом, застосовувати різні способи читання, використовувати стратегії розуміння й осмислення прочитаного. Контрольно-рефлексійний аспект пов’язаний зі здатністю оцінювати результати власної читацької діяльності, висловлювати особисте ставлення до прочитаного, аргументувати читацькі судження та планувати подальше читання.



Необхідною умовою розвитку читацької самостійності є право дитини на читацький вибір. Йдеться не лише про вибір книжки з-поміж запропонованих, а й про поступове формування здатності орієнтуватися в доступному колі читання, враховувати власні інтереси, обґрунтовувати вибір та оцінювати відповідність книжки читацьким потребам. Такий підхід посилює особисту причетність дитини до читання та її відповідальність за власні читацькі рішення.

Водночас читацька самостійність не передбачає відмови від педагогічного керівництва. Спочатку учень потребує пояснення, спільної практики та підтримки вчителя. Поступове зменшення зовнішньої допомоги має супроводжуватися передаванням дитині досвіду та відповідальності за окремі аспекти читацької діяльності: вибір тексту, визначення мети й способу читання, розуміння прочитаного, оцінювання результату та рефлексію. Отже, самостійність є динамічним процесом поступового набуття читацької автономії, а її важливим показником – здатність переносити сформовані способи діяльності в нові читацькі ситуації.

Для початкової школи важливо, щоб цей процес відбувався не лише під час спеціально організованих уроків, а й через регулярні та різноманітні читацькі практики. Щоденне читання для себе, читання з другом, однокласником, слухання художніх творів, неформальне обговорення книжок, рекомендації однокласникам, читацька рефлексія та вибір наступної книжки створюють ситуації, у яких дитина систематично набуває досвіду самостійного прийняття рішень свідомого читача.

Таким чином, читацьку самостійність молодшого школяра доцільно розуміти як здатність ініціювати, організовувати, здійснювати й оцінювати власну читацьку діяльність, що виявляється у виборі книжки та мети читання, самостійному опрацюванні й осмисленні тексту, контролі його

розуміння, висловленні читацької реакції та плануванні подальшого читання. Формування такої здатності потребує освітнього середовища, у якому дитина має час для читання, реальний вибір, можливість читацького спілкування та поступово набуває потреби систематично читати. Саме тому щоденні читацькі практики можуть розглядатися як один із засобів цілеспрямованого формування читацької самостійності учнів початкових класів. Їх цінність полягає не лише в збільшенні часу, відведеного на читання, а передусім у формуванні звички читати, здійснювати читацький вибір, самостійно працювати з текстом, обговорювати прочитане та оцінювати власний читацький досвід.

Особливістю таких практик є поступове передавання учневі відповідальності за власну читацьку діяльність. Учитель забезпечує доступ до різноманітних текстів, моделює способи роботи з ними та підтримує дитину, водночас надаючи їй дедалі більше можливостей самостійно визначати що читати, як читати, навіщо читати і що робити з результатом читання. Таким чином, щоденні практики сприяють переходу від зовнішньо організованої діяльності до читацької саморегуляції.

До основних щоденних читацьких практик у початковій школі можна віднести самостійне читання, читання з партнером, слухання книжок, неформальне обговорення прочитаного (Book Talk), рекомендацію книжок однокласникам та читацьку рефлексію. Їх поєднання забезпечує як індивідуальний, так і соціальний вимір читання: дитина не лише читає для себе, а й ділиться читацькими враженнями, слухає інших читачів, отримує рекомендації та формує власний читацький вибір. Така взаємопов’язана послідовність практик може бути представлена як цикл: обираю – читаю – осмислюю – говорю – рекомендую – обираю наступну книжку. Циклічність цього процесу забезпечує постійне повернення дитини до читацького вибору



та поступово формує її здатність самостійно організовувати й регулювати власну читацьку діяльність.

Ефективність щоденних читацьких практик значною мірою залежить від системності їх упровадження та організації освітнього середовища, у якому читання стає регулярною, доступною й особистісно значущою діяльністю учня. Йдеться не про механічне збільшення кількості читацьких завдань, а про створення умов для регулярного читання, читацького вибору, взаємодії з іншими читачами та рефлексії. Саме систематичність дає змогу перетворити окремі читацькі дії на стійку практику.

Необхідною організаційною умовою є створення доступного й різноманітного читацького середовища. Учням потрібно надати можливість користуватися художніми та пізнавальними книжками різних жанрів, тематики, обсягу й рівня складності. Водночас бібліотека класу або добірка книжок не повинна обмежуватися лише текстами, рекомендованими вчителем. Наявність різноманітного читацького матеріалу створює передумови для усвідомленого вибору та врахування індивідуальних інтересів дітей.

Організація щоденних практик передбачає також реальний, а не формальний читацький вибір. Учень може обирати книжку, текст, читання в парі, спосіб взаємодії з текстом або форму представлення власного читацького досвіду. На початку такої роботи учитель може пропонувати обмежене коло доступних варіантів і допомагати дитині здійснити вибір, поступово розширюючи межі її самостійності. Важливо, щоб вибір супроводжувався можливістю його пояснити: чому саме ця книжка зацікавила, що очікує від читання, чи відповідає вона його потребам.

Щоденні читацькі практики доцільно організовувати у різних формах – індивідуальній, парній та груповій. Самостійне читання забезпечує особис-

тий контакт дитини з текстом, читання в парі і слухання книжок створюють умови для співпраці, а Book Talk, рекомендації та інші форми читацького спілкування дають можливість обмінюватися враженнями, думками й читацькими відкриттями. Поєднання індивідуального та колективного читання сприяє формуванню читацької спільноти та підтримує мотивацію до читання. Особливу роль у цьому процесі відіграє педагогічний супровід. Учитель не лише організовує підтримувальне читацьке середовище, а й моделює способи взаємодії з книжкою, демонструє стратегії розуміння тексту, підтримує читацький вибір і створює ситуації для обговорення та рефлексії. Водночас його завданням є поступове зменшення зовнішнього контролю та передавання учневі відповідальності за власну читацьку діяльність.

Важливим складником організації щоденних практик є читацька рефлексія. Вона може реалізовуватися через коротку розмову, читацький щоденник, рекомендацію книжки, читацький відгук, фіксацію читацьких уподобань або визначення наступного тексту для читання. Рефлексія допомагає дитині усвідомити власний читацький досвід, оцінити результат та визначити подальші читацькі кроки. Формуванню навичок самостійного читання молодших школярів сприяє систематичне залучення їх до різноманітних видів читацької діяльності, зокрема практик «читання для себе» та «читання для когось», проведення бібліотечних уроків і занять із позакласного читання, а також виконання творчих завдань за мотивами прочитаних творів. Зокрема створення хмар слів, рекламних матеріалів, буктрейлерів, коміксів, авторських обкладинок та інших читацьких продуктів, що дають змогу учням виявити власне розуміння й емоційне сприйняття книжки.

Ефективним засобом активізації читацької діяльності є використання ігрових і змагальних форм роботи, які враховують вікові інтереси молодших



школярів та підтримують їхню мотивацію до читання. Однією з форм стимулювання читацької активності учнів є «читацький челендж» [5, с. 173], педагогічний потенціал якого полягає в поєднанні індивідуального читацького поступу зі спільною метою класного колективу. Його концептуальною основою є моделювання спільної читацької подорожі за визначеним маршрутом упродовж навчального року або семестру, що унаочнює динаміку читацької діяльності та досягнення учасників. Важливим аспектом такої форми є взаємозв'язок колективного результату з індивідуальними читацькими досягненнями, завдяки чому кожен учень усвідомлює власний внесок у спільний поступ. Презентація прочитаних книжок, створення читацьких рекомендацій і творчих інтерпретацій обкладинок розширюють можливості осмислення прочитаного, обміну читацьким досвідом та формування читацької спільноти. Залучення до челенджу паралельних класів посилює його комунікативний і мотиваційний потенціал. Запропонована практика поєднує індивідуальну читацьку активність із колективною взаємодією, забезпечує візуалізацію результатів і створює додаткові стимули для читання. Водночас важливо, щоб змагальний компонент не ставав самоціллю: пріоритетом має залишатися не кількість прочитаних книжок, а інтерес до читання, усвідомлений вибір літератури, осмислення прочитаного та формування позитивного читацького досвіду.

Результатом систематичного використання щоденних читацьких практик має стати поступове формування читацької автономії учня. Вона виявляється у здатності самостійно обирати книжки відповідно до власних інтересів і потреб, визначати мету читання, застосовувати способи роботи з текстом, контролювати його розуміння та висловлювати власну читацьку реакцію.

Важливими також є зростання читацької мотивації та відповідальності, готовність ініціювати читання, підтримувати його регулярність, ділитися

читацьким досвідом, рекомендувати книжки іншим і використовувати отриманий досвід для подальшого вибору. Отже, учень поступово переходить від виконання запропонованих читацьких завдань до самостійного планування, регулювання та оцінювання власної читацької діяльності.

Висновки. Таким чином, формування навичок самостійного читання доцільно розглядати не як результат виконання окремих вправ, а як поступовий процес залучення учня до системи регулярних читацьких практик, що поєднують власний вибір тексту, самостійне читання, читання вголос, читацьку взаємодію, обговорення, рекомендацію та рефлексію. Організація щоденних читацьких практик передбачає дотримання важливих педагогічних умов: систематичність, доступність і різноманітність читацького матеріалу, реальний вибір, поєднання індивідуального та соціального читання, педагогічну підтримку й рефлексію. За таких умов щоденне читання поступово виходить за межі виконання навчального завдання і набуває характеру особистої читацької практики, у якій учень дедалі більше самостійно визначає зміст, спосіб і подальший напрям власної читацької діяльності.

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.

2. Типова освітня програма 1-4 класи. URL: https://surl.lt/petdgw

3. Вашуленко О.В. Читацька компетентність молодшого школяра: теоретичний аспект. *Початкова школа*. 2011. № 1. С. 48-50.

4. Мартиненко В. О. Індивідуальний підхід до формування і розвитку навички читання молодших школярів :методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.



5. Нежива Л.Л., Паламар С.П. Дитяча література з методикою навчання: навч.-метод. посіб. К.: ЦП «КОМПРИНТ». 2025. 245 с.

6. Управління навчально-пізнавальною діяльністю молодших школярів у навчанні української мови і читання [Електронне видання] : метод. посіб. / [авт. кол.: Вашуленко О., Ліпчевська І., Мартиненко В., Петрук О.; за заг. ред. Петрук О.].Київ : Педагогічна думка, 2026. 168 с.

7. Boushey G., Moser J. The Daily 5: Fostering Literacy Independence in the Elementary Grades. 2nd ed. Portland, ME : Stenhouse Publishers, 2014. 208 p.

8. Хомич О. О. Технологія «Book Talk» у роботі вчителя початкової школи Канади та України. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2019. № 3. С. 76–81. DOI: 10.28925/1609-8595.2019.3.7681.

9. Cremin T., Hendry H., Rodriguez-Leon L., Hulston S. J. Informal book talk: digging beneath the surface. *Education 3–13*. 2024. Vol. 52, Issue 7. P. 930–945. DOI: 10.1080/03004279.2024.2357882.

10. Cremin T., et al. Reading for pleasure practices in school: children's perspectives and experiences. *Educational Review*. 2023. URL: https://surl.li/ajspzo

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.
se sídlem V Lázních 688, Jesenice 252 42
IČO 03562671 Česká republika

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LXXV mezinárodní kolektivní monografie

Podepsáno k tisku 12. listopad 2026
Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk
Headset Times New Roman.
Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.